

→ Periòdic independent. - Sortirà dugues vegades cada mes ←

Contra la política imperialista i la reconstitució nacional

La política imperialista que per desdita d'Espanya els governs que 's succeïxen porten a cap, portarà la ruïna de la nostra tant aimada patria. La campanya del Rif que desde el Juny de 1909 continua amb més o menys intensitat i que ha segat i sega la vida a la major part de la joventut de nostra sofrida terra i que molts d'ells son l'únic sosteniment de llurs pares o germans i que ha donat la mort a una serie interminable de qüefes i oficials; aqueixa guerra, repeteixo, ha portat a l'hisenda espanyola alguns centenars de milions de pessetes de gasto i farà que n'hi hagin molts més, puig ja se 'ns anuncia la construcció d'una segona i pot-ser una tercera esquadra de tretze unitats cada una, que sols per son conservament i dotació reportarà 20 milions de pessetes anyals per cada unitat. També s'ha de tenir en compte que 'l presupost del Estat de l'any passat es saldà amb un dèficit de 70 milions i de 100 el de l'any present.

Davant d'aquests dats, de quina exactitud né respòn l'autor del present treball, n'hi han d'altres que si bé son d'origen particular mereixen un bon enter crèdit, que son: Espanya té un trenta per cent d'analfabets que es la millor estadística per a sapiguer el grau de cultura i prosperitat d'un país, encara que per a honra de nostra Catalunya sigui la que 'n conta amb menys nombre; tenim el magisteri molt mal retribuit, que fa que 'l mestre que verdaderament vol ésser tal, principalment en poblet de poca importància, hagi de fer un cùmul tal de sacrificis rayant en l'heroisme; tenim també les obres públiques amb un complert abandono per part de l'Estat i moltes que son de primera necessitat, com es la dels riegos del alt Aragó, que fins fa pòc no s'han començat les obres, després de fer dos anys que tota

aquella regió sense colors polítics ni classes socials ho demanava i en feia propaganda amb mitjans i magnes assemblees; n'hi ha un altre que es el problema de repoblació forestal, que també se n'ha de encarregar l'Estat, que també està en abandono, essent això una font gran de riquesa, i per fi hi ha d'actualitat, el que 'ns interessa a tots els aimants d'aquesta terra, d'aquests contorns, que es el tant debatit problema de l'endegament, o més ben dit, canalisació del Llobregat, que faria riquíssima aquesta regió, ja que molts per lo temor d'altre riuada o esma-perduts per la passada no ho cultivaràn si no hagués passat lo que tots recordem amb trista memoria. I jo dic: es que creu el govern, sigui quin sigui, que no es de la seva incumbencia el portar la tranquil·litat a cents d'obrers i menestrals que encara no veuen una nuvolada una mica negra ja estan esparverats creient amb una riuada si fa vent de llevant? Es que creu el govern que amb la subvenció de la Diputació, l'impost als propietaris i la petita o gran subvenció de l'Estat no pot fer-se l'obra? No ho crec, lo que crec si es que 'ls governs tenen uns grans treballs per a acontentar a tots els aspirants que 'ls hi fan la contra, treballs que per ésser de tanta importància fa que s'els oblidin els interessos nacionals, o pot ser es que tenint tants gastos com hi han al Marroc no poden gastar rés en obres públiques d'inductable interès nacional i que reportarien una tant gran font d'ingressos que als pocs anys ja s'hauria saldat.

Al moment que escric aquestes línies, cau el govern. Tant de bò tingués l'honor de veurem desmentit pels actes del nou govern, sigui quin sigui.

Rés més vos dic en el present article, perque crec que si l'allargués es faria pesat, però si us diré amb el desitg de que us el feu vostre, que no sols jo sinó els aimants de la Patria i Catalunya han de proclamar amb un crit unànim que es faci sentir en les altures, el lema del immortal i

eminent Joaquím Costa, de guerra a la guerra i visca la política d' escola i despena i la de reconstituïó nacional.

MANEL ROGÉ.

UN FILL LLEGITIM

—Cal que dignis al Notari que estém disposats a tot i que si dissapte no tenim aigua per a regar posarém plet a l' hereu Magí.

—Prò dona deixem fer que pot esser que a les bones conseguirem mes que portant-ho a la valenta.

—Es que vareig trovar a la jova de cân Jepús i 'm va dir a tall de mofa que ja 'n tindriem d' aigua, però que seria quant plogués, i això encent les sangs.

Aquest diàleg lo sostenien en Joan i la Treseta, amos d' un parador anomenat la casa de *mitj cami*, amb ocasió de que el marit anava a vila per a ventilar un assumpte de dignitat mes per la seva dòna que per ell, dones com que aquesta no tenia gaires mals de caps procurava buscar-sen, plantant plet als veïns per una futesa quin origen era mes que rés una xafarderia.

Era la Treseta una moça ben plantada, de formes armòniques i de faccions mes que belles, simpàtiques, i de cabells roços com fils d' or.

Tenia 23 anys i 'n feia cinc que era casada amb en Joan, xicot de bona pasta, bonatxàs, al extrem de que 's deixava dur de la mà com un bordegàs, per la seva dona.

Eren ambdós de càracter distint, dones ella era dominadora i ell humil i obedient.

En Joan també era ros però d' un color de panotxa molt pronunciat i d' això tant com del seu càracter passiu, li vingué 'l nom de *Panotxa* pel que era conegut, car de Joans ni ha molts i com que en els pobles no volen tenir la molestia de recordar cognoms que sempre 'ls resulten enrevessats, per això li deïan Joan Panotxa.

En Joan i la Treseta s' estimaven i eren felïços, perque com que la Treseta manava i en Joan obeïa, no podien tenir altercats ni disgustos.

Sols tenien una pena que 'ls minava i que 's convertia en tristesa que s' anava accentuant; i era que no conseguïen tenir fills, lo qual feia lo desespero de la dòna que desitjava veures reproduïda en un baiet. Al principi de casats sempre parlaven de lo que farien quan tindrien lo primer fill, però com que passaven els anys i no conseguïen veurer complets llurs desitjos, anaven de 'n mica en mica deixant de parlar-ne i quan la conversa arribava inopinadament a n' aquest terreny, enmudien i 's quedaven tots dos pensats i entristits.

Al parador de cân *Panotxa* s' hi aturaven sempre, tots els traginers per a fer beguda i les cavalleries per abeurar i era tanta la costúm que 'n tenien que 'ls homes no pasaven sense entrar-hi i 'l bestia al esser-hi al devant ja s' aturava sense necessitat de que el que 'l guiava li estires les brides.

La casa de *mitj cami* era com totes les de la seva classe; al defora un abeurador pels animals i a dins un taulell de fusta amb un canti gros a sobre, amb aigua per a rentar els gots i copes puig que la Treseta ja no 's prenfa la molestia de omplir un vas d' aigua per a que 'ls homes la be-

guesin després d' apurar els cinc o deu de *Valls*, car ja sabia que invariablement li havien de dir que l' aigua pels peixos.

Al darrera del taulell uns prestatjes amb coques per a fer *la mañana*, un plat amb dugues butifarres i al costat mitj pá negre i de molla espesa que mes semblava de suro que de farina. Per sobre de les butifarres i les coques hi voleïava un mosqué que ja treïa les ganes de menjar-ne.

La Treseta donava conversa a tothom i reparfa somriures arreu, però mai pogué ningú dir d' ella que hagués faltat ni de pensament al seu marit.

Lo dia que 'n Joan marxá era precisament de mercat i de bon matí ja pasaven carros i mes carros cap a vila.

A mitj dia quant mes avorrida estava la Treseta, se presentá un home de uns trenta anys, çapat, brú de color que llençant una moneda sobre el taulell demanà beurer.

—Valls?—digué la Treseta.

—Sí, però que sigui tort, perque encare 'm falten dugues hores per a arribar a vila.

—Que, aneu a vila a n' aquesta hora? insistí la Treseta.

—Oh! per força per que la mainada si son pare no trafiqueja, no menja.

—La mainada rai, que 's porta un pá sota l' aixella!

—Que us l' han dut a vos? mestreja.

—Els meus no l' han dut de cap manera desgraciadament, perque no 'n tenim.

—Oh per això no us apureu, jo 'n tinc set i us en puc regalar un parell,—digué 'l desconegut amb una rialla.

—Set fills teniu? i fa molt que son casat?

—Nou anys, però are prou canalla perque vattia 'l mon se 'm acabarien de menjar de viu en viu.

La Treseta 's mirava a n' el desconegut amb aire d' admiració. Li semblava veurer en aquell home un ser superior als mortals i donant la volta per darrera 'l taulell s' assegué al seu costat.

La conversa s' aná animant i perllongant mes de lo que al bon nom de la Treseta convenia, però aquesta si trobava tant bé amb aquella conversa que estava com transportada i ni 's fixá que l' home li passá 'l braç per la cintura.

Quin nen mes bufó, digueren les comares al esser a la cambra de la partera!

En Joan anava i venia de 'l taulell a la cambra i de la cambra surtia a la carretera, tal vegada per a fer sabedor a tothom del faust aconteixement. Fins sentia desitjos d' anar a cercar lo nunci de vila per a fer un pregó.

—Té, pren això—li digué a la Treseta, entrant novament a la cambra amb una taça a la mà.

—Prò que es hermós—repetien les comares.

—Sabs una cosa Treseta?—digué la mes vella de totes.

—Qué?—contestá la interpelada, amb veu débil.

—Que aquesta criatura no té rés teu. Es pasta a n' en Joan.

La Treseta devant d' una afirmació tant categòrica no sapigué que replicá i 's mirá al seu marit... després, somrigué ironicament.

FRA FREI.

FESTA

A ma inoblidable filleta

MARIA DEL CARME

en lo dia dels Morts

D' eixes flors que he apomellat
cenyides amb un brot d' eura,
n' he fet un ramell preuat,
i avui té l' he dedicat
cumplint aixís un trist deure.

Reb, filleta, com recort,
a queixa senzilla ofrena;
puig es tal mon desconhort,
que al pensar en ta dissort
lo meu cor s' omple de pena.

I allunyant amb sant anel
la tristor que al cor s' aferra,
aixeco los ulls al cel
anyorant, oh sort crudel!
l' àngel que 'm falta a la terra.

Lo teu rostre agraciat
lo veig sempre, en tot moment;
com l' haig d' haver oblidat,
si 'l porto en el cor grabat
i viu en mon pensament!

Per xó avui, al recordar
que dels Morts es la diada,
conirós vinc a deixar
mon trist present, i a resar
per ma filleta estimada.

SALVADOR JUNOY ARÚS.

CIENTÍFIQUES

DEBILITATS HUMANES

Son moltes les persones desgraciades per falta d' amples coneixements de la seva naturalesa i que reduïdes a dintre del seu petit i raquitic jo, son víctimes de la seva mateixa sensebilitat i dels seus estrets pensaments.

Poc aixerides per a governar-se, viuen en ses propies dolencies que s' augmenten i perpetuen fent-les obgete de la seva constant atenció, o en ses contrarietats, amargant-se inutilment la vida, o en sos vicis, que impossibles de corretgir-se, 'ls governen la seva débil voluntat.

Incapacitades per canviar la seva condició, admeten la existencia com una càrrega pesada i es conformen amb la creu que 'ls toca portar en aquest món de llàgrimes i penes, com creuen elles.

De veritat que sembla que les coses humanes no tenen volta de full, perque cada hù es com es i aixís ha sigut tota la vida; no obstant, hem de convenir en que pot canviar molt un individu canbiant-li el medi que 'l forma.

Sembla que 's de raó donar més importancia a les circumstancies fortuites que afecten la nostre sensebilitat física i moral, que no a la raonable acceptació dels resultats que d' elles ens venen. Això fà qu' aquests judicis equivocats que 'ns fem í per desgracia ens els justifiquen amb la seva

aprobació persones de més autoritat que nosalres, siguin una de les causes de que l' enteniment del home estigui tant propens a preocupar-se.

Una educació que clarament ens fes conèixer la condició de la especie humana sobre l' emisferi en que vivim i la relació que tenen totes les coses sobre el conjunt de facultats de que disposem, i a més ens fés adonar del desenrotlló que poden pendre nostres forces físiques, morals, intel·ligentes i psíquiques, amb una pràctica constant i ordenada, que a la vegada 'ns ensenyés a dominar-les per medi d' una raonable atenció, i una verdadera serenitat, ens posaria a la altura que hauríem ja de ser, i aixís com l' individu guanyaria amb salut i tranquil·litat, també la societat adelantaria l' obra de civilització, sobre tot amb la consideració i respecte que tots ens mereixen.

JAUME MODOLELL.

Una festa cultural a Cornellá

Atentament invitats pels senyors President i Secretari del *Ateneo Instructivo* de Cornellá, assistirem als exàmens i repartició de premis que 's celebraren en dita Vila el dia 26 del passat Octubre,

A l' hora anunciada la presidencia ocupá son lloc, cendint-la el President de l' *Ateneo*, don Josep Laffite, al senyor Pere Galí Frexinet, seguint a la dreta el senyor Roca, de Sant Joan Dcspi; senyor Abaló, de Gracia; Mossén Ventura (vicari de Cornellá), i Jutge Municipal; a la esquerra, els senyors Maluquer, Fernández i J. Nogués Pou, els dos últims mestres nacionals de Barcelona.

Assistiren ademés representacions de Sant Andreu de Palomar, *Ateneus Martinense*, de les Corts, i de Badalona; *La Unión Vidriera*, *Unió Social* i *Centro Radical*, de Cornellá.

Fèren ús de la paraula els senyors Abaló, Roca, Pujol, Vicari de Cornellá, i el senyor Galí, que amb brillants paragrafs feu el resum de la festa.

El discurs d' obertura dels exàmens anà a càrrec del noi Francisco Pahissa Ventura, i del de clausura se n' encarregà 'l noi Manel Carbonell. L' alumne Rafel Henrich llegí un treball literari, escoltant els tres forts aplaudiments de la nombrosa concurrencia que assistí a tant culte acte.

Nostre enhorabona al senyor Mestre de l' *Ateneo*, don Joaquim Batiste, que junt amb el seu auxiliar, el senyor Tremolosa, 'ns demostraren lo molt que han treballat per a sortir airoso en llurs tasques.

Acabat tant important acte, fòrem esplèndidament obsequiats amb un *lunch* per la Junta directiva de l' *Ateneo*, a la que felicitem coralment.

X.

L' ermita deserta

En un recó de mon, ja oblidada
l' ermita que aixecaren fortes mans;
centuries han passat, mes qui l' ha alçada
al veure-la un se diu: fenicis o romans.

Lo doguer mitj partit, ont hi fan niu

les òlives feréstegues, tenint-hi franca estada,
car ja dels homs, ni un psalm se diu
pera ésserne d' anys i anys ben oblidada.

Ja casi feta runes; hi creix l' herba
per tots indrets, donant-li un verdejat intens;
l' aspecte respectuós, encar el serra,
i sembla que respiri, la sentor del incens.

Els pins austers la volten; enfront
s' hi exten la llarga serralada...
i sembla, la quietut que ve d' un mon
de bellesa suprema, de vida descansada.

Un jorn a ben segur te veneraren
els nobles cavallers, fen-te gran festa;
al sò d' un clarí, per tots indrets bajaren
enfront de tu mostrats, boi acotant la testa.

Dels dòlmens i menirs tens recordança
i portes el sagell d' antics guerrers;
d' aquells homes, que tu 'n sens anyorança
que un jorn van embaumar-te amb flaire de rosers.

Deserta pobre ermita! deserta i oblidada
sens que 'ls homs de la terra li donguin gens d'
[anel,
i amb tot, sembla que estigui esperançada
inondada de sol, i mirant fieso al cel.

Per qué enrunar deixeu, ben tristament,
eixes parets verdoses d' especte poetisat...?
venerant-la, el mon mostrarà agraiment
i triomfanta caminarà l' humanitat.

J. GUITART CARCERENY.

De la farandula teatral

Amb la caiguda de la fulla, i amb plena cas-
tanyada, ha coincidit la inauguració de la tem-
porada d' hivern en el teatre del *Cine Delícies*.

Un nombrós públic avid de divertir-se omple-
nava l' espaiosa sala del cinematograf disposat a
lligar una riallada amb l' altre, ja que les dugues
sarçueles que formaven el programa eren prou
conegudes de la concurrència, per haver rigut en
la temporada passada les moltes situacions cómi-
ques que 'n abdues hi abunden.

«El Picarol», després d' una tongada de des-
cans, se torna a presentar davant nostre amb la
cooperació de la primera tiple senyoreta Dolors
Espinosa, la característica donya Eleodora Sal-
vadó i el tenor senyor Bergadá.

La primera del programa fou la bonica sar-
çuela *El fantasma de la esquina*, en la que feien el
seu debut la senyoreta Espinosa, que no 'ns va
satisfer gaire, i la característica senyora Salva-
dó, que estiguè molt ajustada. El senyor Vives
tinguè moments molt feliços amb el seu xistós pa-
per. En canvi el senyor Bergadá que plegui, no
lo ha cridat Deu per a fer comedia, puig si fent
honor a la veritat canta bastant bé, com a recitar
es una desgracia. El senyor Port molt ajustat i el
jove Comellas, bé.

Acabat *El fantasma*, la senyoreta Espinosa ens
va cantar la romança de la carta de *Gigantes i ca-*

bezudos, el couplet *El acomodador* i un altre, que no
recordem, en el que 's guanyà aplaudiments.

L' última del programa era la xamosa sarçue-
la *La Sullana de Marruecos*, en la que hi estigueren
no més que acceptablement la senyoreta Espino-
sa i la senyora Salvadó. Bé els senyors Port, Vi-
ves i Cuixart. El senyor Bosch, amb el petit pa-
per de *Toribio* i amb els trucs propis d' ell, arran-
cà franques rialles del públic. El senyor Berga-
dá, molt bé cantant.

La part musical, a càrrec del senyor Julià,
molt encertada.

Ara unes petites advertencies que crec s' han
de tenir en compte per l' arrodoniment de les
obres. Es de doldre que el senyor Vives, al que no
se li pot negar que 's un aficionat notable, hagués
incoregut amb la equivocació de presentar en
escena un barret de copa completament aixafat
en el seu paper d' home de posició. Al mateix
temps, no crec que sigui corrent a Madrid sortir
al carrer amb *guerrera* i sombrero.

També es digne de censura el personatge que
presenta el senyor Port en *La Sullana*, puig un fi-
deuer retirat no deu vestir amb un brut *sobretodo*
rer a estar per casa, ja que l' indumentaria es
més propia per a un cessant que no per a un home
retirat del comerç.

Fòra d' aquestes dugues notes desentonables,
lo demés força acceptable.

Es digne de tot el logi per a l' Empresa la pun-
tualitat en el començ de la funció, puig després
de l' excesiva durada d' aquesta, a les 12 s' havia
acabat la vetlla que tant divertí al nombrós pú-
blic.

MANELIC.

PEL FOC DE SANT JOAN

—; Escolti, senyora Roseta!

—; Que 'm crida senyora Laya?

—Era sols per a preguntar-li, com els hi prova
la vigilia del sant del seu marit.

—; Tant mateix vol dir que demà es sant Joan?

—; Doncs que 's pensava?

—; Ai pobre de mi! que se jo, com que una sent
a dir tantes coses. Precisament avui, la bacallanera
que li he anat a comprar mitja tersa de la part del
morro per a fer-lo amb patatetes per a sopar, m' ha
dit que l' any vinent veurem un cap-girell de festes
que ningú s' entendrà.

—Deixi dir, senyora Roseta, la gent enraona
perque te llengua.

—Figuris que segons ella, la diada de Sant Jo-
sep caurà a la vigilia de Tots Sants; Corpus l' ende-
mà de la Mercè i Sant Andreu dos dies abans de la
Mare de Deu d' Agost.

—; Quins disbarats!

—Filla, aixis me ho ha dit ella.

—; Que no compren que això fora un terratrè-
mol de Sants?... Lo que si li puc assegurar es que
demà, es la festa dels Joans.

—Cregui que 'm treu un pes de sobre.

—; I això?

—Perque lo meu marit, veient aquets embolics
lo volia celebrar...

FESTA

- ¿Pot ser avui?
- No senyora, lo dia de Sant Pere.
- ¿No 'm fassi riure!... dir-se Joan i volguer fer la festa per... và, và, això li haurà dit per no comprar-li la coca.
- Si ja la tinc desde 'l mitj dia. Se coneix que al sortir de la *ofacina* i al passar per davant del colmado del senyor Esteve, ha entrat a comprar-la per a donar-me una sorpresa.
- Encara dirà que no l' estima.
- I que 's d' aquelles de pinyons i guarnida amb confitura de taronja, li dic que dona goig de veure-la.
- ¿Alsa *amigo!* D' això se 'n diu marits complerts.
- ¿Ai lo fill del meu cor! Figuris que m' estava al balcó retallant una alfàbrega que he comprat aquest demati a la plaça, al entrar a la pescateria, quan me 'l veig venir tot xano, xano, amb una cosa llarga i embolicada amb paper de color de rosa.
- I vostè tot seguit ha maliciat.
- Està clar, aixís es, que li he anat a obrir la porta i al veure ell que l' esperava, no ha pogut dissimular, una mitja rialleta i tot allargantme aquell envoltori, m' ha dit amb veu tremolosa; «Te noia, per molts anys te la pugui comprar tant grossa» Jo allavors, emocionada i amb els ulls nebulosos per les llàgrimes que m' anaven a saltar, li he prés allò de les mans i... Creuria que com una beneita, se m' han segat les cames, no poguent fer-li cap demostració d' afecte?...
- Sempre ho diem a casa, de matrimonis com vostès n' entren molts pocs en lliura.
- Tota la vida ha sigut aixís, en bona hora pugui dir-ho. Lo que es ell, no perque sigui lo meu marit, però no m' ha donat mai un que sentir.
- No cal que ho digui, prou que ho porta escrit a la cara.
- I que no se ho ha pogut amagar mai. Però, ¿veu? també tenim una pena, la que Deu, Nostre Senyor, no ens hagi volgut donar fills.
- Qui sap també lo que haurien tingut de passar.
- Això sí, però es molt trist, el no haver posat fruit a la terra.
- Deixis de coses, els fills donen molts disgustos. Miris lo meu, s' ha llevat de bon matí, ha sortit i aquesta es l' hora que no ha tornat a casa, li dic que si lo fòc no fós aquesta nit, me faria tornar boja, perque filla m' ha omplert un dels quartos de radera d' andromines i trastots vells que a la veritat, no se d' on ha tret tanta porqueria.
- ¿No veu que ell es el dipositari de tot lo que 'ls hi donen?... No perque vostè li sigui mare, però li dic que te un noi que es un trunfo. Ahir tarde lo vareig tenir a casa, amb lo fill de la gallinaire i el gran de l' esmolet d' aquí davant.
- ¿I això?
- Rés dona, vingueren en comissió, a demanarme si tenia quelcom que 'm fés nosa, que 'ls hi dongués pel foc d' aquesta nit.
- ¿Sí que 'm sab greu que la vinguessin a molestar!
- Al contrari, varen fer-me un gros servei, per-

que vostè ja sap que 'n una casa, sempre hi ha reconets de coses que ja estan cansades de servir, aixís es que 'ls hi vareig donar un faristol corcat que guardava de quant lo meu marit tocava el contrabaix en lo cine de *La Paloma*. La pollera d' una nena que li vàrem ser padrins i que la pobreta va morir de empassarse una mugronera de goma.

- ¿Quin coll per una criatura solal.
- Ja pot tornar-ho a dir; doncs com li deia, també se 'n varen emportar un assiento de *quita* i *pon* que vareig fer fer per a la necessaria de l' altre casa i que 'n aquí no anava be perque un forat no venia sobre l' altre. Després la palla de blat de moro de una màrfega d' un llitet de monja de quan teniem minyona, dugues escombres, lo mànec d' un plomero i lo joc de potes d' un catre que 'ns sobrava.
- Are que parla de catres. ¿Aquell catrot que 'm va portar, li và donar vostè?
- ¿Que 's pintat?
- No senyora.
- Doncs es el mateix.
- Moltes gracies per lo regalo que 'ns và fer.
- No val la pena.
- Ja ho crec, com que 's va treure un mort de sobre.
- ¿Que vol dir?
- ¿Que no ho sabia que aquell catre caminava sol?
- Encare me farà creure que hi havia porqueria.
- ¿No poca!
- Doncs una servidora, mai ni vareig trovar mes de dos, i encare d' aquelles que caminen d' esma.
- No 'm creia que fos tant bruta.
- Soc mes neta que vostè.
- Això ho ha de dir-ho al bisbe.
- ¿Qué vol dir?... Par-li clar que no l' entenc.
- També deu fer net, tirar-me tots els dies colomassa a la galeria i omplir-me lo pis de borriçoll de colomins.
- ¿Això la molesta?
- Vostè lo que té es la cara molt groixuda.
- No m' insultí. Miris que si se 'n va de la llengua...
- ¿Que 's pensa, que 'm farà calla?
- Vaig a dir-ho el meu marit.
- Corri i digui-li que aquí l' espero. ¡Baconà!... ¡Qui 's tenia de pensar que fós ella la que m' hagués empastifat a casa, però li juro que quant pugui les hi haig de fer menjar.

SANTIAGO BOY.

AGRÍCOLES

La regeneració dels aufalsos

Es freqüentíssim observar que en moltes plantacions d' aufalsos, disminueix d' una manera considerable la producció després d' un nombre no crescut d' anys de son conreu, essent necessari per a aquesta i altres raons practicar roturacions prematurament.

Quan aquesta ocasió 's presenta, se fan càbales sobre l' origen del mal i es corrent atribuir-ho a que l' aulfals ha degenerat o a que està malalta la plantació, i s' exposa aquest judici sense cap significació concreta, doncs sols respòn al desitg de sincerar-se amb paraules més o menys mancades de fonament per a explicar fets dels que ni tant sols s' en te la més petita idea, fets que s' ignoren.

Podem dir en termes generals, que aquesta malaltia o degeneració es un fantasma, no existeix, i si les plantacions d' aulfals no produeixen; es degut a la miseria fisiològica, ja que la planta no trova, furgant per la terra, els aliments que per a son desenrotlló li fan falta, puig si se li donen els elements nutritius de que 's sent mancada, fertilitzantla degudament i tal com es del cas, desapareixerà, poc menys que al temps de fer-ho, la suposada degeneració o malaltia i veurem com produeixen una cullita de forratge abundantíssima i equilibrada.

Molts casos podríem posar de manifest que estan d' acord amb nostres manifestacions, però, per a concretar, reduïrem aquestes notes d' agricultura pràctica, donant compte d' una experiència practicada a Campllonch, de la província de Girona, per don Joan Bausells Mestres. Aquest agricultor tenia una plantació d' aulfals de quatre anys, plantada en terres silici-argilòs calcàries, de secà, on solsament arribava a obtenir cullites que no passaven de mitxanes, degut a la falta de materies fertilitzants en el terreny, doncs tant sols se li havia donat mitja afemada per abans de practicar la sembra.

Seguint les instruccions que li facilità un agrònom, va adobar el mencionat senyor una part del camp d' aulfals a rahó de 700 kilograms d' escories de defosforisació i 800 kilograms de kainita per hectàrea, deixant sense adobar una part del camp. Doncs be, la part de la finca adobada prodí 5.460 kilograms de forratge, l' any mateix en que foren aplicats els adobs, mentres que la part de finca no adobada sols proporcionà un rendiment de 3.480 kilograms, es a dir, que l' adob feu que la cullita se vegés augmentada en més d' un sexanta per cent.

Seguint aquest sistema, molts agricultors podrien regenerar els seus aulfals, els quals no produeixen economicament lo que deurien moltes vegades, degut al seu mal estat.

Si son terrenos mancats de calç, convé aplicar de 500 a 700 kilograms d' escories de defosforisació i de 150 a 250 kilograms de sulfat de potassa, per hectàrea; en terres calcàries deuen destinar-se de 400 a 600 kilograms de superfosfat de calç i de 200 a 300 kilograms de sulfat de potassa, per hectàrea. Tots aquests adobs deuen distribuir-se uniformement sobre 'ls aulfals durant l' hivern i després d' haver practicat l' última tallada.

R. DE MAS SOLANES.

El somris

S' ha dit que 'l somris es el termòmetre de les persones que riuen amb falsetat o no riuen mai.

Hi ha somriures que anuncien la bondad, la dolçor i l' amabilitat, i altres que revelen l' hipocresia i l' insult; la modestia, la virtut i la ig-

noscencia posseeixen un somris plè d' encant; la gròlteria, l' astucia i el vici tenen un somriure fals i repugnant que ofèn la mirada i rebutja la confiança.

El somris no deu ser mai exagerat perque seria allavors rídicul; un somris estudiat i graciós acaba per modificar la expressió del rostre i marca unes ratlles que enlletgeixen la fesomia.

El somris es el complement de les gracies de la fesomia, com el calor per a les flors i un herms raig de sol per a un paisatge.

CATALANA.

FRATERNITAT

La fraternitat entre 'ls homes se va veient cada dia més llunyana, per causes esdevingudes pel estat social en que viuen els d' avui dia, lo qual es degut a la manca d' instrucció que fa que fa que no puguin unir-se amb una fraternal abraçada i empendre tots junts l' obra de civilització i progrés que tant convenient fora en el segle actual.

Tots els homes no pensan igual, per llurs condicions psíquiques; els uns tenen un concepte de la vida molt distint dels altres; els uns tenen mires enlairades i somnien sols en il·lustrar per arribar a la fraternitat i en camvi n' hi han que son molt atrassats, no per manca de talent natural sinó per careixer de la deguda instrucció. Això fa que 's respiri una atmòsfera d' hipocresia i de hostilitat entre 'ls de dalt i 'ls de baix que una solució es gairebé impossible a no ser que 'ls infims ens agrupem i aixequem bandera amb el lema de instrucció i amor al pròxim, però en lo seu verdader sentit, i menyspreuant als hipòcrites.

Precisa que 'ns sacrifiquem els homes d' avui, per a les generacions vinents, les quals tindran tasca feta, puig que l' ambient els serà propici i 's podrà conseguir la fraternitat, base del progrés dels pobles.

Fins avui he vist sols en els homes un foc que creix en llur interior, que cria una enveja avassalladora, foc que 's va convertint en volcà que vomita lava en forma de microbis que 's converteixen en insectes venenosos que germinen arreu aont emigren. Aquests com tots els microbis se multipliquen ràpidament, fent estendre les rancúnies i venjances.

Arriba un punt que del volcà no pot sortir, no lava, sinó ni cendra i aleshores l' home s' adona de la seva tasca destructora i crida, perdó, perdó, però no es ja temps de rectificar sa vida plena d' ignominia. Ha fet tard; sa vida s' extingeix i de son cor puja a flor de llavi la maledicció per a sí mateix.

Qui n' es responsable de l' obra destructora d' aquest home? Ell no. La manca d' instrucció, ha fet d' ell un ser despreciable baix el punt de vista de la fraternitat dels homes.

ANTONI GRANÉ.

ANSIETATS

Ja es pot dir que aquest gran dia
amb el dit quasi el toquem
i de dies ha no 's parla
res més a Molins de Rei.
—Qui les guanyarà aquestes?
Si les guanyessin els meus,
mai més ningú patiria!
Jo no seria pagès,
ni la dona bogadera,
ni el meu noi gran jornal·ler,
ni viuriem amb miseria,
ni pagariem lloguer,
(ei! s' entén, no 'n pagariem
no més que un cop cada més!)
ni tampoc no menjariem
trunfes ni bacallà séc.
Per ma part, faré els possibles
per, dissimuladament,
tirar dos vots dintre l' urna
i si no 'm flessin tres.
Ah! si nosaltres poguessim
votar cada un per set,
prò que 'ls del partit contrari
votessin per un no més!
Cada un per ell s' esclama,
amb desitjos molt fervents,
prò si obtenen la victòria,
com se suposa, contents
ell torna a agafar el càrrec,
son fill sempre jornal·ler,
i la dona bogadera,
menjant trunfes a tot dèix,
i després de tips esclamen
amb llurs cares somrients:
—Al·leluia! i alegrem-nos,
que aquest cop les ben guanyém!

A mí ja quasi em fa fàstic
que al trobar algún amic meu,
després dels saluts de rúbrica,
em surti a parlar al moment
de «quins tindran majoria»,
els altres, que deuràn fer,
a qui s' elegirà arcalde,
quins seran l' Ajuntament.
—Jo que sé—dic amb enfado.—
Pensat-ho ben be primer
o bé espera al cap d' un rato
que eleccions s' hagin ja fet
i allavors, vens i diguem
quins son el Ajuntament,
qui s' elegeix per arcalde
i els altres que es lo que han fet.

—Bé, però a tú qui 't sembla,
puig que ton criteri deu
tombar-se cap a una banda.
Qui es que de vots en té més?—
Fins que a l' últim amb enfado
tot etgegant-lo a passeig
li responc amb molt mal modo:
—Qui te més bóts? el bóter!

* * *

Prò, senyors, ara vé 'l serio,
lo que més soroll ha fet,
el tema de grans converses
que es lo més efervescent,
lo que ha donat forts disgustos,
i fins plors i sentiments,
lo que més ocupa al poble
en tant interessants temps.
Que no ho saben, doncs, encara?
Si que m' extranya ben bé.
Però .. Qué ho diuen de veres?
No m' enganyen?... ¡Ai fumets!
Prò ja que no se 'n recorden
(puig que ho ignorin no cree)
doncs jo en molt poques paraules
i en poc temps els ho diré.
Va venir a casa meva
l' Ajuntament tot en pés
d' aquesta vila, per a veure
a un servidor de vostès.
Saben a qué?... A pregar-me
per fer-me ¡ARCALDE! de seny
amb unánim crit del poble.
Però jo... jo no 'n vull ser.

LIBORI.

Cinemes

Delícies.—Sembla que aquest cine ha agafat certa preferència amb les pel·lícules Savoia, puig no passa un diumenge sense una producció de dita casa, cosa que no es de despreciar, ja que encara que *Burla feroz* resultés un pòc pesada, n' han projectat d' una gran força tràgica i d' interpretació excel·lent, com son: *Rayo maravilloso* i *Venganza de Armanda*.

El vaudeville *Casémonos!!!*... de la important manufactura Eclair, ens agradà molt per l' abundor d' escenes còmiques i per l' interpretació acurada de la companyia del Vaudeville de Paris. En canvi *Enterrado vivo*, de la decaient casa Vitagraph, es fà impossible soportar-la. La emboscada serveix per completar un programa.

Un d' aquests dies ens visità l' atracció *Los Raguinis* que, deixant apart alguns gestes censurables més dignes d' un Music-Hall que del Cine Delícies, fà passar un bon ratet.

Columnas.—*Satanás*, comedia-dramática excel·lent, i *El hombre que asesinó*, d' hermosa fotografia amb colors i d' argument plé de forsa dra-

mática, son les cintes Pathé projectades. Una de les cases que progressa ràpidament es la Milano Films, quina encar que n' hagi fet de censurables, com una de costúms ruses exhibida un dia d' aquests, quin nom no 'm vé ara a la memoria, n' ha donat a conèixer de gran interès, d' inmillorable presentació, i interpretades per artistes italians eminents, com son: *Vuelta a la misma vida* i *El tenor*.

La casa Nordisk ha obtingut un altre acert amb *Sufre quien penas tiene*, film d' un assumpte altament delicat i de bons sentiments. L' interpretació excel·lent per part d' ella; ell no 'ns convencé.

Por los caminos del cielo, de la casa Pasquali, a no ser per la fotografia detestable de que está possessionada, fora una cinta digna d' admirar per lo perillós d' algunes escenes. D' aquesta marca podrèm parlar-ne més extensament quant hagem vist *Los dos sargentos franceses*.

EDISON.

AFORISMES

No 't casis amb cap actriu
per mes que siguis molt viu.

Si no vols dir disbarats
no prediquis, si no 'n saps.

Per trobà uu amic de prova
busca una paraula nova.

Disposa de lo que tens
i no 't fis de 'ls parents.

No deixis mai els diners
a la mercé dels demés.

La dona que molt presum
es perquè algú li fá llum.

El que istiuuja per vici
sol anar prompte al hospici.

No utilisis mai lo cor
si vols tenir bon humor.

SANTIAGO BOY.

Noves i comentaris

El culte escriptor en J. Pérez Jorba ha tingut la *galania* d' enviar-nos un preciós volúm de la seva obra *Poemes* ricament editada per L' Aveng. Agraïm al autor la seva finesa.

El company encarregat de la secció de llibres en parlarà extensament.

Tocan quasi bé a sa fi, els preparatius de la festa que celebrarà la *Juventut Catòlica*, amb motiu de l' inauguració de la senyera de l' «Orfeó».

Amb motiu de la diada de Tots Sants, s' ha vist concorregut el cementeri per nombroses famílies que han anat a tributa un recort als que allí reposen.

En les sales de l' *Alhambra* i del *Local* s' han celebrat els actes de la presentació de candidats per a les eleccions de demà.

Candidats a regidors que 's presenten per a les eleccions de demà:

Districte de la Vila.—Miquel Carbonell, Emili Port, Gaspar Bofill i Miquel Port.

Districte de la Carretera.—Josep Olivella, Joan Rubí, Bartomeu Planas i Pere Gay.

El dia 24 del passat Octubre se celebrá a Barcelona la manifestació en pró de les Mancomunitats catalanes.

Dit acte revestí una solemnitat tant gran com era d' esperar.

Per a donar cabuda a una part del original que tenim en cartera, hem hagut de retirar l' *Impromptu* del present número.

En l' article del últim número *Prenent-hi part* de don Salvador Junoy hi ha una errata, ont diu: *fulla aparició*, deu dir *fulla anunciant l' aparició*.

Per a aquest vespre a les 9 hi han anunciats mitjans de propaganda electoral a les sales del *Alhambra* i *Local*.

Recordém a nostres llegidors que s' está agotant la edició de la sonferencia que doná a l' *Aleneo Barcelonés*, de Barcelona, nostre bon amic el doctor Miquel Estorch, sobre *El cinematografo bajo su aspecto médico y los intereses creados*.

Dit folleto está de venda al preu de 25 céntims en aquesta Administració i a can Joan Carreras (recader), Pi i Margall.

A fi de donar cabuda a n' algún altre trevall d' actualitat en el present número, havém deixat per a el pròxim el de nostre amic l' ilustre dramaturg en Ambrosi Carrión.

El dimecres, dia 5 del corrent, a dos quarts de nou del vespre, l' inspirat orador en Marcellí Domingo, doná una conferencia en la sala del *Local*, essent calurosament aplaudit per la nombrosa concurrència que asistí a l' acte.

CORRESPONDENCIA

J. Jornet Rocamora, Anirá i mercés.—*Zigomar*. En cartera.—*D. Robespierre*. Aprofitarém quelcom pér a el *Impromptu*.—*J. Trull*. Anirá arreglat.—*Pif-Paf per Ll. C.* Al cové.—*Un catòlic*. Articles com el seu deuen venir firmats amb nom i cognom. Mentres no sapiguém qui es vosté no 's publicarà.—*Remitent incògnit*. Agraïm sa bona intenció però li recordém:

*Que ha de ser en lo posible
el que ha de corregir incorregible.*

R. M. V. No pot anar.—*P. Homs*. Anirá mes endevant.—*Un fill de Molins de Rei*. Lo de vosté es un atentat a la literatura.—*R. R.* Melt bé i mercés.

Imp., Alfons I d' Aragó, 39.—MOLINS DE REI